

Рецензия

От: проф. д-р Чавдар Асенов Христов, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по журналистика и масова комуникация; научна специалност 3.5 „Обществени комуникации и информационни науки“.

Относно: Дисертационен труд за присъждане на научната и образователна степен **„доктор“** по научна специалност 3.5 „Обществени комуникации и информационни науки“ (Журналистика – Спортна журналистика) във ФЖМК на СУ "Св.Климент Охридски".

Автор на дисертационния труд: Миляна Каменова Велева, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по журналистика и масова комуникация.

Тема на дисертационния труд: „Въздействие на пропагандата по време на Олимпийски игри – от Берлин 1936 до Сочи 2014. Медийни проекции в българския и чуждестранния печат“.

1. Информация за дисертанта

Миляна Каменова Велева е редовен докторант във Факултета по журналистика и масова комуникация (ФЖМК) на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Има магистърска степен по журналистика от ФЖМК на Софийския университет.

Работи над 20 години като спортен журналист, а в момента е директор "Новини и актуални предавания" в Канал 3. Била е репортер, коментатор, водещ, редактор и главен редактор във вестниците „7 дни спорт“ и „Сега“ и телевизиите БНТ, Ринг ТВ, ТВ 7, Канал 3. Акредитиран журналист на шест Олимпийски игри. Специализирала е в Университета в Нант, Франция - езикова подготовка по френски език. Има сертификати за телевизионна журналистика от CNN, Атланта.

Носител на наградата за спортна журналистика „Братя Ексерови“.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Предоставеният дисертационен труд е структуриран в три глави - увод, заключение, библиографска справка и приложения в общ обем 303 с., от които 253 с. е основният текст. Библиографската справка съдържа 180 източника, от които 75 на латиница и 105 на кирилица.

Избраната тема е *актуална* поради обстоятелството, че спортът и в частност Олимпийските игри, се използват за пропагандиране на идеологии и идеологическо противопоставяне. Тази практика от миналия век е продължена и в настоящето като пропагандното въздействие обхваща милиардна аудитория предвид новите комуникационни технологии.

Основната *научна цел*, която си поставя докторантът в изследването е да аргументира използването на Олимпийските игри за пропаганда, въпреки че това влиза в крайно противоречие с фундаменталните принципи на олимпизма.

Формулираните *задачи*, съобразно с поставената научна цел, са насочени към анализ на знакови Олимпийски игри, обхващащи различни исторически периоди от XX и XXI век; да се аргументира използването им за пропагандни цели; да се изявят разликите между журналистическите и медийни практики в условията на тоталитарни и демократични обществени формации; да се изявят използваните пропагандни механизми като коректив при журналистическото им интерпретиране.

Обект на изследването е медийната пропаганда по време на четири олимпийски игри – съответно през 1936, 1980, 1984 и 2014 г.

Основната теза, която се застъпва в изследването, е, че Олимпийските игри са отлична платформа за развитие на пропагандни активности поради факта, че те събират хиляди спортисти и фокусират вниманието на милиардна аудитория от цял свят чрез медиите.

Въведени са необходимите времеви и други *ограничения* на изследването.

Дисертантът е демонстрирал много добро познаване на научната литература по изследваната тема, както и аналитични умения при интерпретирането на значителни по обем информационни източници – български и чуждестранни.

В *първата глава* са изследвани взаимовръзките в областта на спорта между пропагандата като идеологически обвързана социална технология за

масово убеждаващо въздействие и тоталитарните режими. В тази посока подробно са анализирани пропагандните активности по време на нацизма, фашизма, болшеvizма и социализма, обхващайки исторически етапи на идеологическо противопоставяне. Изявена е разликата между традиционната пропаганда и съвременната, доминирана от технологичното развитие на комуникационната среда. Поставен е акцент върху значимостта на спорта за сплотяване и доминация на отделната общност, както и ролята на медиите в този процес. За отбелязване е богатата информационна наситеност на текста, както и много добрият сравнителен анализ между пропагандни подходи и техники в исторически контекст. В обобщението са направени най-важните изводи от тази изследователска част.

Във *втората глава* са изследвани Олимпийските игри в Берлин (1936), в Москва (1980) и в Лос Анжелис (1984), които отразяват силно идеологическо противопоставяне и се използват активно за пропаганда.

Олимпийските игри в Берлин са анализирани като пример за пропаганден модел в спорта. Изявено е държавното и идеологическото им дирижиране съобразно расовата доктрина (ариософия) на нацизма; демонстрирането на икономически и технологични достижения на режима (първото телевизионно излъчване на спортно състезание); медийни суперлативи за германските спортисти и обвързване на техните победи с успехите на държавата и партията; въздействието на нацистката символика по време на провеждането им. Участието на български спортисти и отразяването на берлинската олимпиада е показано чрез анализ на публикациите във вестниците „Утро“ и „Спорт“ от този период. Изявен е стремежът им към обективност, въпреки външнополитическата ориентация на България към Германия.

Олимпийските игри в Москва и Лос Анжелис са анализирани в контекста на идеологическото противопоставяне по време на Студената война. Изявени са причините, реални или измислени, на двата лагера за реципрочното им бойкотиране, което в последна сметка ерозира в значителна степен олимпийските ценности, принципи и традиции. Подробно е описано участието на специалните служби (КГБ и ДС) при налагането на тотален информационен и друг контрол при подготовката и провеждането им, аргументирано с архивни документи и журналистически публикации. Синхронът на пропагандните активности на българските

медии със съветските е изявен върху основата на авторски интервюта и анализ на публикации за двата периода във вестник „Народен спорт“ (1980), както и на вестниците „Советский спорт“, „Народен спорт“ и „Старт“ (1984). Направените обобщения в края на тази глава очертават медиен пропаганден механизъм, който се дирижира от държавното и партийно ръководство, чрез повтарянето на едни и същи тези за причините за бойкота, за преимуществата на социалистическия строй, за ролята на партията в спортните успехи, за хиперболизиране на негативите на идеологическия конкурент при организацията и провеждането на съответните Олимпийски игри.

В *третата глава* е изследвана Зимната олимпиада в Сочи (2014), която отразява пропагандното противопоставяне след края на Студената война между САЩ и Русия. Ангажираността на президента Путин в избора на Русия за домакин на тези игри е подчертана в анализа като аргумент за важността на Олимпийските игри в международната изява на национални и политически амбиции. Изявени са пропагандните доминанти в американските и западноевропейски медии, съпътстващи нейната подготовка и провеждане: руското анти-гей законодателство; злоупотреби с вложените огромни средства; ширещата се корупция; заплахата от тероризъм; организационен хаос; битови неуредици; бездомни кучета; двойни тоалетни и т.н. Към тях се присъединява и вътрешноруската опозиция. В отговор руското правителство и контролираните от него медии изграждат своето противопоставяне върху т.нар. „регистър на митовите“ – определен като крещящ пример за пропаганда. Процесът на пропагандно противопоставяне е проследен и след края на игрите чрез разразилия се допинг скандал, довел до недопускането на Русия до участие в Зимните олимпийски игри в Пьончанг (2018).

Анализирано е и отразяването на игрите в Сочи от българските медии – вестниците „Тема спорт“, „Меридиан мач“ и БНТ. Изявена е тяхната безпристрастност и обективност, дистанцираност от пропагандни тези и заемане на конкретни политически позиции.

Изявена е ролята на социалните медии в пропагандното противопоставяне – бърз ретранслатор на пропагандни тези и внушения, предизвикващ по-голям ефект върху възприятията на масовата публика за Олимпийските игри, отколкото традиционните медии. В заключение са направени важни изводи относно традиционното използване на Олимпийските игри за пропагандни цели независимо от историческата

ситуация, както и за ролята на новите медии в тази посока. В тази връзка е очертан пропаганден модел, свързан с провеждането на Олимпийски игри.

Извършеното изследване показва много добро познаване на проблема, което се аргументира от изведените пропагандни механизми и обобщени изводи. Необходимо е да се подчертае информационната наситеност на изследването, логическата взаимосвързаност на изследваните периоди, коректните обобщения и прецизно формулираните изводи, което еднозначно показва много добри аналитични умения на дисертанта.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертационният труд се отличава с научни и научно-приложни резултати, които добавят задълбочено разбиране за използването на Олимпийските игри за медийна пропаганда, независимо от историческата ситуация.

Избраният методологичен подход включва предимно качествени методи на изследване: анализ на медийни публикации, интервюта и изследване на случаи (case studies), което е дало възможност на дисертанта да изяви пропаганден медиен модел, използван по време на Олимпийски игри.

Поставените пред изследването научни задачи са изпълнени в цялост, целите са постигнати.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Изявявам съгласие с формулираните от дисертанта научни и научно-приложни приноси. Все пак бих искал да подчертая или обобщя някои от тях:

- Извършеното изследване на медийната пропаганда по време на Олимпийски игри е едно от малкото в българските научни среди;
- Изследвано е процесуалното развитие на медийната пропаганда по време на Олимпийски игри, което обхваща значителен времеви период (1936 – 2014);
- Изведени са пропагандни механизми и техники, които очертават общ пропаганден модел, използван по време на Олимпийски игри, независимо от конкретния исторически период;

- Изведени са пропагандните възможности на традиционни и нови медии за оказване на масово убеждаващо въздействие;
- Изведени са разлики в медийното поведение при тоталитарни и демократични режими.

4. Оценка на публикациите по дисертацията

Дисертантът е представил четири статии по изследваната тема, които са публикувани: Велева, Миляна. Олимпийските игри и социалните мрежи – нови предизвикателства в дневния ред на медиите. Медии и обществени комуникации. Брой 37; Септември 2018. <http://www.media-journal.info/?p=item&aid=374> ; Велева, Миляна. Политическа употреба на спорта при диктаторски режими. Исторически преглед. Медии и обществени комуникации. Брой 38. Ноември 2018. <http://www.media-journal.info/?p=item&aid=375>; Велева, Миляна. Спорт и политика – или как Олимпийските игри стават жертва на пропагандата. Алманах на БОК. 2016.https://www.bgolympic.org/images/almanah/BOC_Almanah_2016_0417_Internet.pdf; Велева, Миляна. Социални мрежи, манипулации, пропаганда. Алманах на БОК. 2018. Под печат.

Статиите отразяват постигнати научни резултати от изследваната проблематика, като част от тях са включени в дисертацията.

5. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява обективно и коректно съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам критични бележки към дисертанта, тъй като той се е съобразил с всички направени от мен препоръки на вътрешната защита. Препоръчвам изследването да бъде публикувано под формата на монография, което би било от съществена полза за студенти и практикуващи журналисти.

8. Заключение

В заключение с увереност може да се твърди, че Миляна Каменова Велева е прецизен изследовател, с много добри теоретични знания и аналитични умения. Получените резултати от изследването се отличават с

научна коректност и с теоретико-приложна стойност.

Предвид изложените основания препоръчвам на уважаемото жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Миляна Каменова Велева по научна специалност 3.5 „Обществени комуникации и информационни науки“ (Журналистика – Спортна журналистика).

15.03.2019 г.
София

Проф. д-р Чавдар Христов
Подпис: